

УДК 811.161.1'33

С. А. Матвєєва, Н. В. Фатєєва

ПРО ДЕЯКІ КАТЕГОРІЇ ТЕКСТУ В АСПЕКТІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Поняття «**текст**» в історії лінгвістичної думки в різні періоди тлумачилося неоднозначно, трансформуючись під впливом особливо актуальних для мовознавства ідей. З погляду **комунікативної лінгвістики** текст розглядається як «цілісна семіотична форма лінгвопсихоментальної діяльності мовця, концептуально та структурно інтегрована, що служить прагматичним посередником комунікації й діалогічно вбудована до семіотичного універсуму культури» [1, с. 599 – 600]. Дослідники стверджують, що «зміна структурно-семантичної парадигми вивчення мови на комунікативно-прагматичну привела до пріоритету лінгвістики мовлення, у зв'язку із чим текст розуміється не просто як об'єднання мовних знаків, а як ланка в комунікативному ланцюзі «продуцент – текст – реципієнт» [2, с. 8], тобто текст розглядається як один з носіїв інформації в процесі здійснення комунікативної діяльності, як невід'ємний компонент акту комунікації. Ця робота присвячена аналізу категорій лінгвістики тексту з позицій **інтернет-комунікації**.

На сьогоднішній день Інтернет є однією зі сфер соціальної взаємодії і спілкування, що розвиваються дуже активно. Найбільш поширена форма спілкування в Інтернеті – текстовий контакт.

Одним з важливих питань дослідження Інтернету є питання приналежності ресурсів Інтернету до тих або інших жанрів комунікації. У дослідженнях останнім часом виділяються різні жанри інтернет-комунікації. Так, наприклад, О. Н. Галічкіна відзначає функціонування наступних жанрів: «1) електронна пошта; 2) чат – неформальне спілкування в реальному часі за допомогою комп'ютера; 3) електронні дошки оголошень; 4) комп'ютерні конференції» [3, с. 4]. Інші дослідники [4, с. 305] до жанрової системи інтернет-комунікації, крім перерахованих, включають також сайт – «сукупність web-сторінок з повторюваним дизайном, об'єднаних за змістом, навігаційно, що фізично перебувають на одному сервері» [5, с. 1095].

Сайт є системою гіпертекстуально пов'язаних веб-сторінок із спільними змістом й навігацією. **Персональний сайт**, який є об'єктом розгляду, визначається як «сукупність web-сторінок зі змістом, що описує сферу зацікавленості будь-якої людини (групи осіб), звичайно створений нею самою» [6, с. 1095].

Очевидно, що категорія жанру є мінливою і залежить від багатьох екстралінгвістичних чинників. Персональний сайт ученого, знаходячись на етапі формування і розвитку, вже має певний комплекс

стійких властивостей і певну «стереотипну композиційно-сміслову структуру» [7, с. 57], яка визначається, перш за все, тематикою і змістом самого сайту.

При визначенні текстових категорій ми дотримуємося класифікації О.О. Селіванової [8]. В цьому випадку в полі нашої уваги знаходяться ті категорії, які, на наш погляд, дозволяють поспостерігати за підвищенням індексом комунікативності в одному з характерних для інтернет-комунікації жанрів. До таких категорій, на нашу думку, відносяться категорії зв'язності, антропоцентричності, інтерактивності й інтерсеміотичності. Розглянемо кожну з названих категорій стосовно тексту персонального сайту вченого.

Категорія **зв'язності** реалізована перш за все на формальному рівні: зв'язки між сторінками сайту завжди складаються в деяку структуру, що відображає внутрішні зв'язки вмісту. На смисловому ж рівні структура тематично взаємопов'язаних між собою сторінок забезпечує логічну структуру сайту, а гіпертекстуальний пристрій створює єдність всіх пов'язаних між собою текстів.

На сьогоднішній день однією з найбільш характерних особливостей сучасного сайту слід вважати саме комунікативну спрямованість. І хоча для сайту спілкування не є безпосередньою метою, останнім часом відбувається очевидний зсув функцій сайту у бік все більшої комунікативності, модифікація суто споживчої позиції користувача в позицію активного учасника комунікації, а текст сайту стає все більш **антропоцентричним** і орієнтованим на адресата.

Категорія **інтерактивності** розглядається, в першу чергу, з позицій досягнення комунікативного ефекту, що відповідає цільовим настановам автора. Визнаючи персональний сайт вченого особливим жанром наукової комунікації, виявляємо у нього наявність специфічних цільових настанов, інтегруючих в собі цілі наукової і електронної комунікації. Не викликає сумнівів, що прагматика тексту визначає вибір жанру, але і вибраний жанр, у свою чергу, регламентує коло можливих прагматичних настанов. Також і композиція сайту визначається, перш за все, акцентом на певній цільовій настанові і, як наслідок, змістовному компоненті тексту.

Категорія **інтерсеміотичності** тексту сайту найявніше виявляється в гіпертекстуальній побудові сайту. Як один з невід'ємних компонентів створення змісту і комунікативної повноти сайту наукової комунікації гіпертекст забезпечує тематичне розгортання тексту сайту, надаючи можливість для повнішої комунікативної взаємодії автора з адресатом, створюючи крім всього іншого і певну периферію сайту. Відповідно можна говорити про те, що завдяки системі гіперпосилань текст сайту, як ніякий інший текст, є багатоаспектним в описі явища як такого і явища в ряду йому подібних, що веде до розгалуженості наукового змісту тексту сайту.

Таким чином, за нашими спостереженнями, основні категорії лінгвістики тексту повною мірою виявляються в текстах науково-орієнтованих сайтів, проте у зв'язку з особливими в цій комунікативній сфері цільовими настановами нерідко з'являються у трансформованому вигляді, що дозволяє говорити про сайт як про складну текстову систему, для аналізу якої крім традиційних методів необхідно розробляти й нові.

Література

- 1. Селіванова О. О.** Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
- 2. Гришкова О. Н.** Интертекст в аспекте дискурсивного понимания текста / О. Н. Гришкова // Русский язык: исторические судьбы и современность. II Международный конгресс исследователей-русистов. – М. : МГУ, 2004. – С. 8 – 9.
- 3. Галичина Е. Н.** Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных конференций): автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.20 „Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Е. Н. Галичина. – Волгоград, 2001. – 19 с.
- 4. Капанадзе Л. А.** На границе письменного и устного текста: структура и тенденции развития электронных жанров / Л. А. Капанадзе // Голоса и смыслы. Избранные работы по русскому языку. – М. : Ин-т русского языка РАН, 2005. – С. 305 – 320.
- 5. Великий** тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. Бусея В.Т.]. – К. : Ірпінь: ВТ «Перун», 2001. – 1440 с.
- 6. Словарь терминов Интернет** [эл. ресурс] <http://www.zsu.zp.ua>.
- 7. Стилистический** энциклопедический словарь русского языка / [под ред. М.Н. Кожинной]. – М. : Флинта: Наука, 2003. – 696 с.
- 8. Селиванова Е. А.** Основы лингвистической теории текста и коммуникации / Е. А. Селиванова. – К. : Брама, Изд. Вовчок О.Ю., 2004. – 336 с.

Матвеева С. А., Фатеева Н. В. Про деякі категорії тексту в аспекті інтернет-комунікації

У статті розглядаються деякі категорії лінгвістики тексту, що дозволяють виявити підвищений індекс комунікативності в одному з характерних для інтернет-комунікації жанрів – персональному сайті. Виявляються закономірності побудови текстів названого жанру, їхні основні лінгвістичні та комунікативні характеристики.

Ключові слова: інтернет-комунікація, лінгвістика тексту, текстова категорія, зв'язність, антропоцентричність, інтерактивність, інтерсеміотичність, сайт, персональний сайт, наукова комунікація.

Матвеева С. А., Фатеева Н. В. О некоторых категориях текста в аспекте интернет-коммуникации

В статье рассматриваются некоторые категории лингвистики текста, позволяющие выявить повышенный индекс коммуникативности в

одном из характерных для интернет-коммуникации жанров – персональном сайте. Выявляются закономерности построения текстов названного жанра, их основные лингвистические и коммуникативные характеристики.

Ключевые слова: интернет-коммуникация, лингвистика текста, текстовая категория, связность, антропоцентричность, интерактивность, интерсемиотичность, сайт, персональный сайт, научная коммуникация.

Matvuyeva S. A., Fateeva N. V. On Some Text Categories in the Aspect of Internet-communication

The article deals with some text categories that show the high communicative index of a personal site as one of the typical Internet-communication genres. The principles of texts construction of a site, their main linguistic and communicative features are shown in the article.

Key words: Internet-communication, text linguistics, text category, coherency, anthropocentricity, interactivity, intersemiotics, site, personal site, scientific communication.

УДК 811.111'42'27'

О. Ю. Моїсєнко

**КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В
СТРУКТУРАЛІЗАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ БРЕНДІВ У
МУЛЬТІЛІНГВАЛЬНОМУ РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ
СХІДНОЇ АФРИКИ**

Метою роботи є дослідження особливостей мовних контактів англійської мови в мультілінгвальному рекламному дискурсі Східної Африки та визначення її концептуального значення в структуралізації ідентичності брендів. Актуальність дослідження, перш за все, зумовлена посиленою увагою сучасної лінгвістики до досліджень у галузі міжкультурної комунікації, яка передбачає розгляд функціонування мовних одиниць у тісному зв'язку з культурою в різних контекстах функціонування. Особливості територіальної та соціальної диференціації англійської мови в країнах Африки почали вивчатися з другої половини 20 століття. Серед дослідників такі вчені як Семенець О. Е., Скандера П., Бурегейя А. [1; 2; 3]. Досліджувалися основні відмінності варіантів англійської мови, які включали зміни в лексичному складі, граматичному та фонетичному складі мови, а також розвиток значень деяких лексичних одиниць англійської мови в таких країнах як Кенія, Танзанія, Уганда. Досліджувалися також особливості рекламного дискурсу країн Східної Африки, зокрема особливості мовних контактів у рекламі [4; 5]. Проте комплексні дослідження особливостей мовних контактів англійської